

تحلیل و ارزیابی عوامل مؤثر بر حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی با استفاده از تکنیک دیمتل فازی

علمی - پژوهشی

احمد غفارزاده، دانشجوی دکتری، گروه مدیریت، واحد زنجان، دانشگاه آزاداسلامی، زنجان، ایران

غلامرضا معمارزاده*، دانشیار، گروه مدیریت، واحد زنجان، دانشگاه آزاداسلامی، زنجان، ایران

حمیدی، ناصر، دانشیار، گروه مدیریت، دانشکده مدیریت و حسابداری، واحد قزوین، دانشگاه آزاداسلامی، قزوین، ایران

نبی اله محمدی، استادیار، گروه مدیریت، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران

*پست الکترونیکی نویسنده مسئول: gmemar@gmail.com

دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۲۷ - پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۱۵

صفحه ۱۷۶-۱۵۹

چکیده

بنادر همواره نقش راهبردی در توسعه تجارت داخلی و بین‌المللی یک کشور ایفاء می‌نمایند. خواه این کشور در حال توسعه باشد یا توسعه یافته. بنادر به عنوان پایگاه تجارت دریایی در طول چند دهه اخیر تغییرات زیادی داشته‌اند اما متناسب با این تغییرات، سازمان بنادر و دریانوردی نیز به عنوان متولی اصلی سیاست‌گذاری در حوزه بندری و دریانوردی باید خود را به سرعت با شرایط تطبیق داده و این تطبیق و روند تغییرات و نسل‌های بنادر در کشور می‌بایست به سمت و سوی حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی منتج شود. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و براساس ماهیت و روش، یک پژوهش توصیفی-پیمایشی است. این مطالعه، به شناسایی عوامل مؤثر بر حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی با بررسی جامع و همه جانبه ادبیات موجود مبادرت و سپس با به کارگیری روش دلفی فازی به پالایش مؤلفه‌ها با استناد به نظرات خبرگان پرداخته و در ادامه با تحلیل روابط بین مؤلفه‌های حکمرانی خوب با استفاده از تکنیک دیمتل فازی می‌پردازد. یافته‌ها نشان می‌دهند مؤلفه «مسئولیت‌پذیری» دارای بیشترین تأثیرگذاری، تأثیرپذیری و بیشترین تعامل و ارتباط با دیگر مؤلفه‌ها در بین سایر مؤلفه‌های حکمرانی خوب است.

واژه‌های کلیدی: حکمرانی، حکمرانی خوب، دلفی فازی، دیمتل فازی، سازمان بنادر و دریانوردی

۱- مقدمه

منطقه و برخورداری از حدود ۳۰۰۰ هزار کیلومتر مرزهای آبی در شمال و جنوب کشور، باعث شده است که ایران از جایگاه ممتازی در حمل و نقل بین‌المللی برخوردار باشد (باورصاد و دیگران، ۱۳۹۵). بنابراین واضح و مبرهن است بنادر همواره یک نقش راهبردی در توسعه تجارت داخلی و بین‌المللی یک کشور ایفاء می‌نمایند، خواه این کشور در حال توسعه باشد یا توسعه یافته. بنادر در زنجیره حمل و نقل بین‌المللی دارای نقش

بر اساس آمارهای جهانی، حدود ۹۰ درصد از فعالیت‌های واردات و صادرات کشورها و به طور کلی فعالیت‌های تخلیه و بارگیری و حجم جابه‌جایی در فرآیند تجارت جهانی به وسیله دریا و بنادر صورت می‌گیرد. بنابراین، از این منظر می‌توان گفت بندر یک نقش حیاتی و اساسی در این فرآیند دارد و از آنجا که کشور ایران در مسیر کریدورهای بین‌المللی قرار دارد و به دلیل موقعیت جغرافیایی راهبردی کشور ایران در

لذا، کیفیت حکمرانی همیشه دغدغه اصلی فلاسفه سیاسی، نظریه پردازان و دست‌اندرکاران بوده است (Shankar 2018, Nag). بنابراین، می‌توان بیان نمود مسیر حکمرانی خوب باید نمایانگر راهی به سمت یک نظم مدنی زنده، یکپارچه و پایدار باشد (Ahluwalia and Miller, 2020). زیرا امروزه شهروندان، انتظار دریافت خدمات با کیفیت را دارند و پاسخگویی به این انتظارات، شرایط جدیدی را طلب می‌کند که نیازمند برخورداری از خدمات عمومی نوین در سطح کلان جامعه و پارادایم‌های حکمرانی است. هر الگویی از حکمرانی باید سه سؤال اساسی را در نظر بگیرد: چه کسی، چه چیزی و چگونه آن را کنترل می‌کند. این سه نقطه به طور مستقیم به بنای اصلی حکمرانی مرتبط هستند: ساختار، اقدامات و عناصر آن. ساختار به چارچوب قانون‌گذاری اشاره دارد؛ اقدامات، به ابزارهایی که منجر به هماهنگی می‌شوند؛ و عناصر به عوامل و جریان‌های موجود (González, Sánchez and García, 2016). بسیاری از محققان و سازمان‌های بین‌المللی در واکنش به این ساماندهی و اجراء، تعدادی از مفاهیم، مانند فراحکمرانی، حکمرانی دقیق، حکمرانی مؤثر و حکمرانی خوب را مطرح کرده‌اند. در بین آن‌ها، مؤثرترین‌شان، "حکمرانی خوب" است (Keping, 2018). بنابراین حکمرانی خوب هم یک هدف و هم ابزار بوده و هدف کلیدی توسعه است و به طور گسترده تفسیر شده و ابزاری برای دستیابی به سیاست‌گذاری بهتر و بهبود نتایج اقتصادی است (Guzal-Dec, Zbucki and Kuś, 2020). حال به طور خلاصه به برخی تعاریف اخیر در خصوص حکمرانی خوب در ذیل اشاره می‌گردد. حکمرانی خوب به فرآیند مدیریت عمومی اشاره دارد که منافع عمومی را به حداکثر می‌رساند. یکی از ویژگی‌های اساسی آن این است که نوعی از مدیریت مشارکتی زندگی عمومی است که توسط دولت و شهروندان انجام می‌شود و یک رابطه جدید بین دولت سیاسی و جامعه مدنی و همچنین وضعیت مطلوب آن دو است (keping, 2018). حکمرانی خوب در تعریف بانک جهانی ظرفیت مدیریت و اصلاحات نهادی اجرا شده توسط سیاست‌های دولت است که هماهنگی و تحویل خدمات عمومی مؤثر، پاسخگویی فعالان سیاسی و شهروندان را در راستای سیاست‌های توسعه بهبود می‌بخشد (Mira and Hammadache, 2018). حکمرانی خوب بر مبنای تعریف بانک جهانی: "حکمرانی خوب شامل سنت و مؤسساتی است

کلیدی هستند و بدون آنها فرآیند تولید، تجارت و مصرف تکمیل نخواهد شد. بنابراین، دولت‌ها سعی دارند با طراحی و اجرای سیاست‌های مرتبط با ساده‌سازی تشریفات تجاری، به کاهش زمان و هزینه مبادله مبادرت و با افزایش رقابت‌پذیری بنادر، زمینه را برای مواجهه با چالش‌های پیش‌رو در توسعه بنادر فراهم نماید. از نقطه نظر جهانی شدن، بنداری که خود را با این تغییرات تقاضا از لحاظ زیرساخت‌ها و خدمات بندری مطابقت ندهند رقابت‌پذیری خود را در توان عملیاتی جابجایی کالا از دست خواهند داد (سرای، ۱۳۸۵).

بنادر به عنوان پایگاه تجارت‌دریایی در طول چند دهه اخیر تغییرات زیادی داشته‌اند اما متناسب با این تغییرات، سازمان بنادر و دریانوردی نیز به‌عنوان متولی اصلی سیاست‌گذاری در حوزه بندری و دریانوردی باید خود را به سرعت تطبیق دهد و این تطبیق و روند تغییرات و نسل‌های بنادر در کشور می‌بایست به سمت و سوی حکمرانی خوب در مدیریت بنادر منتج شود. روند تکاملی حکمرانی بنادر نشان می‌دهد که نمی‌توان یک نسخه واحد را برای اصلاحات حکمرانی در کل بنادر دنیا به کار برد لذا در این پژوهش سعی بر آن است تا به تحلیل و ارزیابی عوامل مؤثر بر حکمرانی خوب در سطح سازمانی که یکی از متولیان حمل و نقل که حلقه واسط و رابط توسعه تجارت داخلی با تجارت بین‌المللی است مورد بررسی قرار دهیم.

۲- پیشینه تحقیق

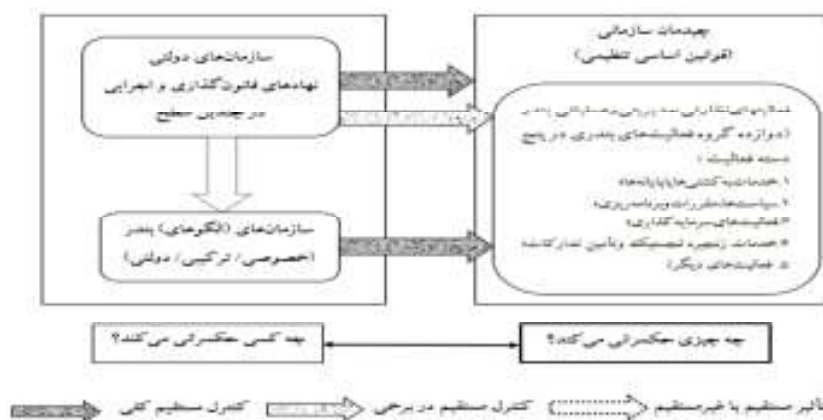
یکی از دغدغه‌های اصلی کشورهای در حال توسعه قرارگرفتن در مسیر توسعه و توسعه‌یافتگی است. بررسی آسیب‌شناسی برنامه‌های توسعه در ایران گواه این امر است که یکی از مهم‌ترین دلایل موفق نبودن در مسیر توسعه، نداشتن الگوی ملی و بومی برای حکمرانی متناسب با ارزش‌های جامعه، موقعیت کشور، آرمان و اهداف کلان ملی و محلی سازگار با مسائل فرهنگی و تاریخی ایران است (سلیمی و مکتون، ۱۳۹۷). نظریه حکمرانی به دنبال یافتن ویژگی‌ها و پیش‌نیازهای توسعه است و بیش از هر عامل دیگری بر تحول نهادها و ساختارهای درونی و قوانین رسمی و غیررسمی جوامع برای دست یافتن به آن تأکید می‌ورزد (امیری و دیگران، ۱۳۹۹).

هر چند مطالعات زیادی در باب حکمرانی بنادر و انواع آن انجام گرفته‌اند، اما به خاطر پیچیدگی و ابهام در گستره حکمرانی، هنوز توافق نظر جامعی درباره تعریف دقیق حکمرانی خوب در بنادر حاصل نشده است. اجمالاً منظور از حکمرانی، پذیرش و اجرای موازین حاکم بر حقوق دارایی و رفتار در مورد بنادر می‌باشد (Zhang et al, 2019). تحقیقات مختلف در روش‌های جدید حکمرانی، توزیع کارکردهای مختلف بنادر را بسیار روشن ساخته و اکنون سعی در تبیین پیوند پیچیده بین عملکرد و حکمرانی دارد (Debrie, 2011). روند تکاملی حکمرانی بنادر نشان می‌دهد که نمی‌توان یک نسخه واحد را برای اصلاحات حکمرانی در کل بنادر به کار برد. برخی دولت‌های جهان، خصوصی‌سازی و رقابت را راه حلی برای تحقق کارآمدی بنادر در نظر گرفته‌اند. حکمرانی خوب در بنادر مختلف دارای تعابیر و تفاسیر مختلفی است. به عنوان مثال در بریتانیا، خصوصی‌سازی بنادر ارتباطی با افزایش یا بهبود کارایی بنادر نیافت، بلکه منجر به اتکای بیش از حد به سوبسیدهای دولتی در بخش دریایی شد؛ اما در چین و کره، خصوصی‌سازی، افزایش کارآمدی بنادر را به دنبال داشت. در انگلستان، بنادر پیرو قانون سلطنتی حکمرانی شرکتی، به عنوان بنادر دارای حکمرانی خوب شناخته می‌شوند.

بر طبق این قانون، مؤلفه‌هایی همچون شفافیت، استقلال، مسئولیت‌پذیری، نظم، مسئولیت‌اجتماعی و عدالت در این بنادر مورد تأکید قرار می‌گیرند (Mokone, 2016). شکل ۱ بازیگران اصلی حاکم بر موضوعات در حکمرانی بندر را نشان می‌دهد (Zhang et al, 2018).

که قدرت را در یک کشور اعمال می‌کنند و شامل فرایندی است که در آن دولت‌ها انتخاب، نظارت و جایگزین می‌شوند؛ ظرفیت دولت برای تدوین و اجرای مؤثر سیاست‌های درست و احترام به شهروندان و برای مؤسساتی که تعاملات اجتماعی - اقتصادی میان آن‌ها را اداره می‌کنند (Baha, 2016). حکمرانی خوب به وسیله حاکمیت قانون، وجود نهادهای دولتی موثر، شفافیت و پاسخگویی در مدیریت امور عمومی، احترام به حقوق بشر و مشارکت معنادار همه شهروندان، به ویژه زنان، در فرآیندهای سیاسی و تصمیماتی که بر زندگی آن‌ها تأثیر می‌گذارد، تعریف می‌شود (and wani, 2015). زیرا حکمرانی خوب امکان کاهش فساد را فراهم و برابری جنسیتی را تقویت می‌کند، تأثیر مثبتی بر توسعه پایدار دارد، به شهروندان اجازه می‌دهد از آزادی‌های شخصی برخوردار شوند، ابزارهایی برای مبارزه با فقر، محرومیت از زندگی، ترس و خشونت ارایه می‌دهد (Suwirta, 2015). (and Kargol- Poniatowicz, Dziemianowicz, 2020).

در کاربرد معاصر، مفهوم حکمرانی خوب دو معنی اصلی دارد. اولین و محدودترین معنا با بانک جهانی در ارتباط است که آن را عمدتاً از نظر اداری و مدیریتی تفسیر می‌کنند. معنای دوم، که مرتبط با دولت‌های غربی است، بیشتر سیاسی است. گرچه این امر هم مربوط به مدیریت صحیح می‌شود، اما بر سیاست‌های دموکراتیک رقابتی اصرار دارد (Shankar Nag, 2018). در دهه ۱۹۹۰ حکمرانی مورد توجه بیشتر محققین، مقامات و سیاست‌گذاران قرار گرفت و به تدریج به یکی از مفاهیم مهم تجربی و تحقیقاتی در حوزه بنادر تبدیل شد.

شکل ۱. بازیگران اصلی حکمرانی و موضوعات حکمرانی شده بندر

شناسایی حکمرانی خوب به بیان شاخص‌های آن پرداختند، تا ضمن شناسایی حکمرانی خوب، با استفاده از شاخص‌ها به اندازه‌گیری و سنجش آن در جوامع مختلف بپردازند. از آنجایی که برای بررسی و یافتن عوامل کلیدی یا شاخص‌های مؤثر بر حکمرانی خوب چارچوبی از پیش تعیین شده جهت ارائه مؤلفه‌ها برای حکمرانی خوب برای بنادر کشور وجود نداشت؛ بنابراین، ابتدا از طریق مطالعه جامع و همه‌جانبه سوابق پژوهش‌های پیشین، طی روش کتابخانه‌ای از منابعی مانند کتاب‌ها و مقالات و پایان‌نامه‌ها، انواع نشریات نهادهای داخلی و بین‌المللی، در راستای تهیه و تنظیم ادبیات تحقیق، شناخت نسبتاً جامعی درباره حکمرانی خوب حاصل شده و از طریق تحلیل محتوای پراچهرترین نگاه‌ها و نظرات اساتید و خبرگان در حوزه حکمرانی خوب، مفاهیم و شاخص‌های اصلی این رویکرد شناسایی شد که در ادامه به تبیین مؤلفه‌های حکمرانی خوب می‌پردازیم:

حاکمیت قانون^۱ (RL): حاکمیت قانون به معنای تبعیت تمامی شهروندان، به ویژه مدیران و زمامداران از قانون می‌باشد. به این ترتیب باید تمام اعمال حکومتی در چارچوب قانون قرار گرفته و زمامداران مسئول اعمال خود باشند (امامی و شاکری، ۱۳۹۴). حصول اینکه تا چه میزان قوانین در یک جامعه واقعی هستند و می‌توان به اجرای آن‌ها اطمینان داشت (عرب‌یارمحمدی و اسماعیلی خوشمردان، ۱۳۹۹)

مسئولیت‌پذیری^۲ (RP): در حکمرانی خوب سازمان‌ها و نهادها باید در خدمت ذینفعان باشند و در قبال وظایف محوله مسئول باشند (آرایی، قاسمی و معینی‌فر، ۱۳۹۶).

شفافیت^۳ (T): جریان آزاد تبادل اطلاعات بیانگر شفافیت است. فرایندها، نهادها و اطلاعات برای شهروندان که خواهان دسترسی هستند میسر است و اطلاعات کافی در اختیارشان قرار می‌گیرد (زرقانی و احمدی، ۱۳۹۸).

مشارکت^۴ (P): مفهوم مشارکت، اشاره به آزادی بیان و تنوع دیدگاه‌ها و سازماندهی یک جامعه مدنی دارد (حشمت‌زاده، حاجی‌یوسفی و طالبی، ۱۳۹۶).

اثربخشی^۵: فرایندها و مؤسسات نتایجی را تولید کنند که نیازها را برآورده می‌کنند (Jindal, 2014).

کارآیی^۶ (EFC): همواره می‌بایست بهترین استفاده از منابع صورت پذیرد (Jindal, 2014).

حکمرانی خوب به خودی خود شکل نمی‌گیرد و علل و عوامل گوناگونی در شکل‌گیری آن نقش دارند. این الگو، نه محدود به یک بخش یا سطح، بلکه امری فراگیر است که وجود آن در همه بخش‌های یک جامعه ضرورت دارد و تحقق آن به هماهنگی و آمادگی همه بخشها نیازمند است (دوله، سیف‌اللهی و زنجانی، ۱۳۹۸). لذا پیش از آن که به ارائه و تبیین شاخص‌های حکمرانی خوب و سنجش آن بپردازیم لازم است سطح آن برای سنجش حکمرانی خوب مشخص گردد. گراهام و همکاران بیان می‌کنند که چهار ناحیه یا سطح وجود دارد که در آن به طور خاص به مفهوم حکمرانی مربوط است که شامل: ۱. "حکمرانی در فضای جهانی" یا حکمرانی جهانی: با مسایل خارج از قلمرو حکمرانی فردی سر و کار دارد. ۲. "حکمرانی در فضای ملی" یعنی در یک کشور: این امر گاهی به عنوان حفظ حقوق انحصاری دولت درک می‌شود که در آن ممکن است چندین سطح وجود داشته باشد: ملی، استانی یا ایالتی، بومی، شهری یا محلی. با این حال، نظارت بر این موضوع است که چگونه سایر فعالان مانند سازمان‌های جامعه مدنی می‌توانند در اتخاذ تصمیمات در مورد مسائل مربوط به مسائل عمومی نقش ایفا کنند. ۳. "حکمرانی سازمانی" یعنی در "فضای سازمان": شامل فعالیت‌های سازمان‌هایی است که معمولاً به هیئت مدیره پاسخگو هستند. برخی از آن‌ها به صورت خصوصی مالکیت و اداره می‌شوند، به عنوان مثال شرکت‌های تجاری. ممکن است در مالکیت عمومی داشته باشند به عنوان مثال بیمارستان‌ها، مدارس، شرکت‌های دولتی و ... ۴. "حکمرانی اجتماعی" یعنی در "فضای جامعه": این شامل فعالیت‌هایی در سطح محلی است که در آن بدنه سازمان‌دهی ممکن است شکل قانونی داشته باشد و در آن ممکن است یک هیأت حاکمه به طور رسمی تشکیل نشود (Graham, Amos and Tim, 2003).

لذا، در این پژوهش بررسی حکمرانی خوب در سطح سازمان در یکی از نهادهای فعال در بخش حمل و نقل مدنظر بوده که پژوهشگران کمتر بدان پرداخته‌اند. از آنجایی که جامعه امروز یک «جامعه سازمانی» است بنابراین برای دستیابی به حکمرانی خوب قطعاً یکی از ارکان اصلی دستیابی بدان از طریق سازمان‌های حاکمیتی در آن جامعه صورت می‌گیرد. شاخص‌ها، ساز و کار مناسب برای معرفی و سنجش یک پدیده است. در این راستا افراد و نهادهای مختلف در تعریف و

کیفیت تنظیم‌گری^{۱۶} (RQ): ظرفیت و توانایی دولت برای اداره کارآمد منابع و اجرای سیاست‌های درست که دو شاخص "اثربخشی دولت و کیفیت قوانین و مقررات" را شامل می‌شود (صحرایی و محمودی‌نیا، ۱۳۹۷).

هر چه دولت بتواند با تدوین و اجرای سیاست‌ها و نظامات مختلف، موجبات توسعه فعالیت‌های بخش خصوصی و اثرگذاری بیشتر آن بر اداره جامعه را فراهم آورد، سطح بالاتری از حکمرانی به وقوع خواهد پیوست (عرب‌یارمحمدی و اسماعیلی‌خوشمردان، ۱۳۹۹).

حال به برخی پژوهش‌های انجام شده در خصوص حکمرانی خوب در ذیل اشاره می‌گردد:

مونوس در پژوهشی در مورد بخش بندری بریتانیا، درباره بنادر اصلی و انواع کالا، سیستم حکمرانی و پیشرفت‌های اخیر بحث و گفتگو می‌کند. تغییرات اخیر در سیاست ملی بررسی می‌شوند و توسعه‌های بالقوه جدید در حکمرانی در نظر گرفته می‌شوند، که منعکس‌کننده این موضوع است که چگونه برخی ملاحظات نظری کلیدی در رابطه با حکمرانی زیربنایی در یک سیستم سیاسی مدرن به نفع مالکیت خصوصی و بهره‌برداری از بخش حمل و نقل را نشان می‌دهد (Monios, 2016).

ویلمز میر و سانچز سیر تکاملی حکمرانی بنادر و رقابت بین بنادر در شیلی را مورد بررسی قرار دادند. هدف این تحقیق، تجزیه و تحلیل توسعه بنادر و حکمرانی بنادر در شیلی از دهه ۱۹۹۰ بوده است. برطبق این تحقیق محیط اقتصادی کند و متلاطم و تغییر شرایط صنعتی، چالش‌هایی را بر سر راه توسعه بنادر ایجاد کرده‌اند. این تحقیق با استفاده از چارچوب تطبیقی همراه با تئوری چرخه عمر به بررسی این نکته می‌پردازد که چگونه ساختارهای نهادی حاصل از اصلاحات بنادر در طی سال‌ها تکامل یافته‌اند و آیا این روند برای مدیریت فعلی و آتی واگذاری و تغییرات در سیستم بنادر شیلی مناسب است یا خیر. تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده در تحقیق منافع ناشی از اثربخشی فنی در سال‌های اولیه پس از اصلاحات و با روی آوردن به ساختار حکمرانی خوب در بنادر را مورد تأیید قرار می‌دهند (Wilmsmeier and Sanchez, 2017).

ژانگ و همکاران به پژوهشی با عنوان "چه کسی حکمرانی می‌کند و چه چیزی در اداره بنادر حکمرانی می‌شود: مطالعه یک بررسی" مبادرت و براساس یک مرور فشرده ادبیات، به بررسی و ارزیابی پاسخ کلی به دو پرسش اصلی از حکمرانی

پاسخگویی و حساب‌پس‌دهی^{۱۷} (R&A): اینکه پاسخگویی از طرف چه کسی و به چه فردی است، بر حسب نوع تصمیمات و فعالیت‌های سازمان‌ها و افراد متغیر است. در حالت کلی، هر سازمان در برابر کسانی که با کارهای انجام شده از سوی سازمان تأثیر می‌پذیرند، پاسخگو است.

نکته مهم اینجا است که پاسخگویی تنها از طریق اعمال شفافیت و حاکمیت قانون اجرایی می‌شود (آرایی، قاسمی و معینی‌فر، ۱۳۹۶). دیدگاه استراتژیک^{۱۸} (SV): رهبران و عموم دیدگاه‌های وسیع و بلندمدت در مورد حکمرانی خوب دارند، به همراه درکی از آنچه که برای چنین توسعه‌ای به آن نیاز است. همچنین درکی از پیچیدگی‌های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی وجود دارد که این دیدگاه بر پایه آن استوار است (Jindal, 2014). تساوی حقوق و برابری^{۱۹} (EQ):

در حکمرانی خوب، همه افراد باید از فرصت‌های برابر برخوردار باشند. به عبارت دیگر همه مردان و زنان فرصت‌هایی برای اثبات یا حفظ رفاخ خود دارند (Jindal, 2014). اجماع محوری^{۲۰} (CO): حکمرانی خوب، برای رسیدن به یک اجماع گسترده در مورد آنچه که بهترین منافع گروه است و ممکن است بر روی سیاست‌ها و رویه‌ها، متفاوت است (Jindal, 2014). ارتقاء ارزش‌ها^{۲۱} (PV): این شاخص از اندازه‌گیری تبیین ارزش‌ها و استانداردهای رفتاری برای اعضای سازمان و اهتمام به این ارزش‌ها در عمل به دست می‌آید (یاراحمدی و الماسی‌فر، ۱۳۹۶). نتیجه‌گرایی^{۲۲} (DO): داشتن یک هدف سازمانی روشن، نشانی از حکمرانی خوب است (مقیم‌ی و اعلائی‌اردکانی، ۱۳۹۰). زیرا دریافت‌کنندگان خدمات از اینکه خدمات با کیفیت بالایی دریافت می‌کنند اطمینان دارند (حمزه‌بی، برادران و هاتفی، ۱۳۹۲).

کنترل فساد^{۲۳} (CC): دریافت شواهد به گستره‌ای که قدرت عمومی برای منافع شخصی اعمال می‌شود، از جمله اشکال کوچک و بزرگ فساد و نیز تصرف در دولت توسط نخبگان و منافع خصوصی گفته می‌شود (Kaufmann, Kraay and Mastruzzi, 2010).

ظرفیت‌سازی^{۲۴} (CA): ظرفیت‌سازی شامل بهبود منابع انسانی، تقویت خط‌مشی و مدیریت مالی و ایجاد و ارتقاء شراکت در زمینه رشد کارساز اقتصادی و برابر در سطوح جهانی، منطقه‌ای و ملی و محلی است (امامی و شاکری، ۱۳۹۴).

تجزیه و تحلیل است، برای یک پژوهش معرفی شود (نقاده، ۱۳۹۲). بنابراین روش تحلیل فازی، هم نوع عضویت (تمایزات کیفی) و هم میزان عضویت (تفاوت‌های کمی) را در یک «مجموعه پیوستاری» هم زمان مطرح می‌کند که بیانگر درجه‌بندی ناظر بر حالت‌های کیفی و میزان عضویت است و به این طریق روش‌شناسی فازی بین دو رویکرد کمی و کیفی پل می‌زند و این پل از طریق فازی‌سازی روش تحلیل انجام می‌شود (گلشنی و قانلی، ۱۳۹۲).

۴- جامعه آماری و نمونه‌گیری

جامعه آماری در این پژوهش در راستای گردآوری اطلاعات مورد نیاز و اعتبارسنجی مؤلفه‌های حکمرانی خوب، مشتمل بر ۲۲ نفر از خبرگان در سازمان بنادر و دریانوردی است (شایان ذکر است هنگامی که میان اعضاء تجانس وجود داشته باشد، حدود ۱۰ تا ۲۰ عضو توصیه شده است (فرناروزیان و دیگران، ۱۳۹۷)). معیارها و ویژگی‌های اصلی جهت انتخاب خبرگان تحصیلات حداقل کارشناسی ارشد در زمینه مدیریت (تسلط نظری)، تجربه فعالیت‌های پژوهشی، تجربه عملی، تمایل و توانایی مشارکت در پژوهش، دسترسی و حداقل ۱۲ سال سابقه کار بوده است. روش نمونه‌گیری استفاده شده در این پژوهش، به دلیل شناخته شده بودن و تعداد زیاد متخصصین روش نمونه‌گیری تصادفی و هدفمند بوده است (رحمانی و دیگران، ۱۳۹۹). این پرسشنامه با کسب نظر از اساتید و خبرگان، به لحاظ روایی ظاهری و سپس روایی مفهومی تأیید شد. شایان ذکر در پژوهش کیفی کسب روایی با کسب پایایی نیز همراه است. دانایی‌فر و مظفری بیان می‌دارند استراتژی‌های ممیزی پژوهش، پایایی و روایی را در اختیار ما قرار می‌دهند که عبارتند از:

– حساسیت پژوهشگر: به معنای وجود خلأ، حساسیت، تحلیل مستمر، تبحر و انعطاف‌پذیری پژوهشگر در فرایند انجام پژوهش؛

۲. انسجام روش‌شناسی: به معنای همسویی بین سؤال و عناصر شیوه پژوهش، در نتیجه فرایند پژوهش به صورت رفت و برگشتی و با بازخوانی و تحلیل مستمر انجام می‌گیرد؛ ۳. کفایت نمونه‌گیری: به جای رجوع به افراد مختلف که ممکن است اطلاعات لازم پژوهشگر را نداشته باشند، به کارشناسان مراجعه می‌شود؛ بنابراین نمونه‌گیری به صورت تعددی و انتخاب شده رخ می‌دهد. رجوع به کارشناسان تا جایی ادامه می‌یابد که پژوهشگر به اشباع نظری (اجماع) دست یابد و به این نتیجه برسد که دیگر چیز جدیدی کشف نخواهد شد؛ ۴. گردآوری و تحلیل هم زمان داده‌ها؛ ۵. اندیشیدن تئوریک: طی انجام پژوهش

بندر، یعنی چه کسی حکمرانی می‌کند و چه چیزی حکمرانی می‌شود، می‌پردازد. این مطالعه نشان می‌دهد که اساساً چیدمان سازمانی و فعالیت‌های خاص بندر، دو دسته اساسی از آنچه که حکمرانی می‌شود هستند. ترتیبات سازمانی، ساختار بندر و تخصیص مسئولیت، فعالیت‌های بندر را تعیین می‌کند (Zhang et al, 2018).

ژانگ و همکاران در پژوهشی حکمرانی بنادر، نحوه و اهداف آن را مورد بازنگری قرار دادند. این مطالعه بر مبنای نمونه‌ای متشکل از ۱۱۸ مطالعه درباره حکمرانی در بنادر انجام گرفت. نتایج به دست آمده از تحلیل این مطالعات نشان می‌دهد که واگذاری بنادر به بخش خصوصی و متمرکزسازی مجدد بنادر ابزار اصلی حکمرانی در سطح نهادی هستند. در سطح استراتژیک، ابزار اصلی حکمرانی عبارت بودند از: رقابت، محلی‌سازی بنادر، یکپارچگی بنادر، استراتژی مدیریت ذینفعان و حکمرانی شرکتی. در سطح مدیریتی، ابزار اصلی حکمرانی عبارتند از: قیمت‌گذاری، امتیاز انحصاری، مدیریت - روابط کاربران / مشتریان، نظارت و سنجش، کنترل قانونی، مدیریت امنیت بنادر و تکنولوژی‌های ارتباطی و اطلاعاتی (Zhang et al, 2019).

۳- روش پژوهش

هدف اصلی از انجام این پژوهش تحلیل و ارزیابی عوامل مؤثر بر حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی است، لذا پژوهش حاضر از نظر هدف در حیطه تحقیقات کاربردی است و با توجه به اینکه در این پژوهش از مطالعه کتابخانه‌ای و نیز روش‌های میدانی استفاده می‌شود، می‌توان بیان کرد که پژوهش حاضر بر اساس ماهیت و روش، یک پژوهش توصیفی-پیمایشی است و از آنجایی که در این روش به منظور گردآوری داده‌ها درباره یک یا چند صفت در یک مقطع زمانی از طریق نمونه‌گیری از جامعه انجام می‌شود. از آن می‌توان به عنوان تحقیق پیمایشی به شیوه مقطعی نام برد. از آنجا که روش‌های تحقیق کمی از جمله توصیفی-پیمایشی، توصیفی-تحلیلی و آزمایشی به تنهایی نمی‌تواند به واقعیت پدیده‌های مرتبط با سازمان و مدیریت دست یافت (فعلی‌نیا و کیاکجوری، ۱۳۹۸). لذا، برای زودودن این نقیصه در این پژوهش از منطق فازی و تئوری سیستم‌های فازی استفاده گردید زیرا دنیای واقعی ما بسیار پیچیده‌تر از آن است که بتوان یک توصیف و تعریف دقیق برای آن به دست آورد، بنابراین باید یک توصیف تقریبی یا همان فازی که قابل قبول و قابل

۵-۱- تحلیل محتوا

در بخش اول به منظور تحلیل محتوای پژوهش‌های مربوط به حکمرانی خوب سوالات زیر مطرح می‌شود:

۱. مولفه‌های حکمرانی خوب بر اساس تحلیل محتوای ادبیات نگاشته‌های موجود کدامند؟

با توجه به مطالعه جامع و همه‌جانبه مؤلفه‌های حکمرانی خوب در کتابها و مقالات مرتبط و فراوانی و تکرار مؤلفه‌های استخراج شده، مجموعه‌ای از مؤلفه‌ها که جامعیت داشته و دیگر مؤلفه‌ها را نیز پوشش می‌دادند و همچنین مرتبط با واحد تحلیل این پژوهش یعنی سطح سازمانی بوده با اجماع نظر اولیه اساتید و خبرگان و در راستای کاهش قضاوت ذهنی، در اختیار گروه خبرگان قرار گرفت تا با ارزیابی و جرح و تعدیل مؤلفه‌ها، مؤلفه‌های نهایی حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی استخراج گردید. در جدول ۱ به طور خلاصه به اعم شاخص‌های مختلف حکمرانی خوب از دیدگاه نهادهای بین‌المللی و پژوهشگران اشاره می‌گردد.

ایده‌هایی به ذهن پژوهشگر می‌رسد که در داده‌های جدید مجدداً تأیید می‌شوند و حتی ممکن است به اصلاح داده‌ها و روش‌های قبل منتهی شوند. بنابراین، همه این راهبردها به صورت تدریجی و متعادل در ایجاد روایی و پایایی و در نتیجه دقت علمی نقش ایفاء می‌کنند (گل‌وردی، زارعی‌متین و جندقی، ۱۳۹۵).

۵- یافته‌ها

چون در تحلیل عوامل مؤثر بر حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی ابهام زیادی وجود داشته و از سویی رابطه علت و معلولی بین مؤلفه‌ها را نمی‌توان به خوبی تشخیص داد. لذا، در این بخش به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از سه روش تحلیل محتوا، تکنیک دلفی فازی و تکنیک دیمتل فازی استفاده شده است، که هر بخش از تحلیل با توجه به سوالات پژوهش مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

جدول ۱. اعم شاخص‌های مختلف حکمرانی خوب

مؤلفه‌ها	مراجع
۱	پاسخگویی و حساب پس‌دهی (WGs, 2019) & (AGR, 2019) & (WBI, 2012) & (UNDP, 2011) & (Kaufmann et al, 2010) & (UNESCAP, 2009) & (UN-HABITAT, 2006) & (Elahi, 2005) & (CIPFA and OPM, 2004) & (CEC, 2001) & (OECD, 2000) & (AsDB, 1995).
۲	شفاف‌سازی (IIAG, 2019) & (Juiz, Guerrero, and Lera, 2014) & (UNDP, 2011) & (UNESCAP, 2009) & (AfDB, 2008) & (UN-HABITAT, 2006) & (Elahi, 2005) & (CIPFA and OPM, 2004) & (OECD, 2000) & (AsDB, 1995).
۳	نتیجه‌گرایی (Juiz, Guerrero, and Lera, 2014) & (CIPFA and OPM, 2004).
۴	ظرفیت‌سازی (Juiz, Guerrero, and Lera, 2014) & (CIPFA and OPM, 2004).
۵	اثربخشی نقش‌ها و وظایف (Juiz, Guerrero, and Lera, 2014) & (WBI, 2012), (CIPFA and OPM, 2004), (CEC, 2001).
۶	ارتقاء ارزش‌ها (Juiz, Guerrero, and Lera, 2014) & (CIPFA and OPM, 2004).
۷	حاکمیت قانون (UNDP, 2011) & (WBI, 2012) & (WGs, 2019) & (AGR, 2019) & (Kaufmann, Kraay and Mastruzzi, 2010).
۸	کیفیت تنظیم‌گری (WBI, 2012) & (Kaufmann, Kraay and Mastruzzi, 2010).
۹	کنترل فساد (WGs, 2019) & (AGR, 2019) & (IIAG, 2019) & (Juiz, Guerrero, and Lera, 2014) & (WBI, 2012) & (Kaufmann, Kraay and Mastruzzi, 2010) (AfDB, 2008).
۱۰	تساوی حقوق و برابری (UNDP, 2011) & (UNESCAP, 2009) & (UN-HABITAT, 2006) & (Elahi, 2005) (OECD, 2000).
۱۱	کارایی (AGR, 2019) & (WGs, 2019) & (Juiz, Guerrero, and Lera, 2014) & (UNDP, 2011) & (Kaufmann, Kraay and Mastruzzi, 2010) & (UNESCAP, 2009) & (UN-HABITAT, 2006) & (Elahi, 2005) & (CIPFA and OPM, 2004) & (CEC, 2001) & (OECD, 2000).
۱۲	اجماع محوری (UN-HABITAT, 2006) & (UNDP, 2011).
۱۳	مسئولیت‌پذیری (Juiz, Guerrero, and Lera, 2014) & (UNDP, 2011) & (UN-HABITAT, 2006) & (Elahi, 2005), (OECD, 2000) & (AsDB, 1995).
۱۴	مشارکت (IIAG, 2019) & (Juiz, Guerrero, and Lera, 2014) & (UNDP, 2011) & (UNESCAP, 2009) & (AfDB, 2008) & (UN-HABITAT, 2006) & (Elahi, 2005) & (CEC, 2001) & (OECD, 2000) & (Huther and Shah, 2000) & (AsDB, 995).
۱۵	دیدگاه استراتژیک (Juiz, Guerrero, and Lera, 2014) & (UNDP, 2011) & (OECD, 2000).

۵-۲- تکنیک دلفی فازی

مؤلفه‌های اصلی حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی کدامند؟

در بخش دوم جهت پالایش و مشخص نمودن میزان توافق بر سر شاخص‌های شناسایی شده از تحلیل محتوا از تکنیک دلفی فازی استفاده گردید. بر این اساس، سؤال دوم پژوهش به ترتیب ارایه و سپس مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۲. مؤلفه‌های پالایش شده حکمرانی خوب

مؤلفه‌ها	میانگین	مؤلفه‌ها	میانگین	مؤلفه‌ها	میانگین
(R&A)	۷/۷۷	(PV)	۸/۵۶	(EFC)	۷/۰۹
(T)	۷/۴۲	(RL)	۷/۷۳	(CO)	۷/۰۱
(DO)	۷/۹۰	(RQ)	۸/۰۵	(RP)	۷/۴۱
(CA)	۷/۳۰	(CC)	۸/۵۲	(P)	۸/۱۰
(EFV)	۷/۹۰	(EQ)	۷/۰۳	(SV)	۷/۴۶

می‌پردازد استفاده و در سه راند انجام گرفته که در راند اول در پرسشنامه‌ای که شامل مؤلفه‌های شناسایی شده حکمرانی خوب از روش تحلیل محتوا بوده از خبرگان خواسته شد تا در یک استخراج عوامل یک سیستم و ساختاردهی نظام‌مند به آن‌ها با بکارگیری اصول نظریه گراف‌ها، ساختار سلسله مراتبی از عوامل موجود در سیستم همراه با روابط تأثیر و تأثر متقابل ارایه می‌دهد، به گونه‌ای که اثر روابط مذکور را به صورت امتیاز عددی معین می‌کند. روش دیمتل جهت شناسایی و بررسی و رابطه متقابل بین معیارها و ساختن نگاشت روابط شبکه به کار گرفته می‌شود. از آنجا که گراف‌های جهت دار روابط عناصر یک سیستم را بهتر می‌تواند نشان دهند. لذا تکنیک دیمتل مبتنی بر نمودارهایی است که می‌تواند عوامل درگیر را به دو گروه علت و معلول تقسیم نماید و رابطه میان آن‌ها را به صورت یک مدل ساختاری قابل درک درآورد (حبیبی، ایزدیار و سرافرازی، ۱۳۹۳). از برتری‌های روش دیمتل این است که در ساختار سلسله مراتبی حاصل هر عنصر می‌تواند بر تمامی عناصر هم سطح، سطح بالاتر یا سطح پایین‌تر از خود تأثیر بگذارد و به صورت متقابل از تک‌تک آن‌ها تأثیر پذیرد (تسلیمی و دیگران، ۱۳۹۴). از آنجایی که تکنیک - دیمتل تکنیکی جهت شناسایی الگوی روابط علی میان مجموعه‌ای از متغیرها استفاده می‌شود، لذا جانشین مناسبی برای مدل‌های معادلات ساختاری زمانی که حجم نمونه اندک است، می‌باشد. لازم به ذکر است که ماتریس حاصله از تکنیک

در این پژوهش از تکنیک دلفی فازی به دلیل توافق خبرگان در مورد شاخص‌هایی که مبنای تصمیم‌گیری بوده و هم در فضای فازی که به طور دقیق‌تر به تحلیل نظرات کلامی خبرگان طیف هفت‌گزینه‌ای (کاملاً بی‌اهمیت ۱، خیلی بی‌اهمیت ۲، بی‌اهمیت ۳، متوسط ۴، با اهمیت ۵، خیلی با اهمیت ۶، کاملاً با اهمیت ۷) میزان موافقت خود را درباره هر مؤلفه در قالب متغیرهای کلامی مندرج در پرسشنامه بیان کنند که در نظرسنجی از خبرگان با توجه به قانون ۳۰-۷۰، مرز قابل قبول بودن معیار، عدد ۷ در نظر گرفته شده است، که اگر مقدار دی‌فازی شده عدد فازی مثالی با توجه به نظر خبرگان عدد ۷ یا بالاتر از آن باشد، به عنوان معیار قابل قبول، پذیرش شده و در غیر این صورت مورد قبول واقع نمی‌شود (صمدی‌میارکلائی و بستامی، ۱۳۹۶). در ادامه پس از انجام راند دوم و سوم دلفی فازی مؤلفه‌هایی که میانگین قطعی آن‌ها از عدد ۷ کمتر بوده حذف شدند. در این مطالعه با توجه به انجام تکنیک دلفی فازی تعداد ۱۵ معیار به عنوان مؤلفه‌های نهایی حکمرانی خوب مطابق جدول ۲ تأیید و جهت انجام تکنیک دیمتل فازی مورد استفاده قرار گرفتند.

۵-۳- تکنیک دیمتل فازی

تکنیک دیمتل^{۱۷} توسط فونتلا^{۱۸} و گابوس^{۱۹} به سال ۱۹۷۱ ارایه شد. تکنیک دیمتل که از انواع روش‌های تصمیم‌گیری بر اساس مقایسه‌های زوجی است، با بهره‌گیری از قضاوت خبرگان در

افزار اکسل به تفکیک مراحل زیرانجام شده است (Yeh and Huang, 2014).

۵-۳-۱- تشکیل ماتریس ارتباط مستقیم

در این گام از پاسخ دهندگان خواسته شد تا میزان تأثیرگذاری معیار I بر معیار J را نشان دهند. در این بخش به پیاده‌سازی تکنیک دیمتل فازی برای ۱۵ مؤلفه پژوهش که در جدول ۲ آورده شده می‌پردازیم.

در این بخش ماتریس دیمتل در اختیار ۲۲ نفر از خبرگان قرار داده شد تا بر اساس طیف ۰ تا ۴ جدول دیمتل فازی، تأثیرگذاری هر معیار بر روی دیگر معیارها مشخص شود. نتایج در جدول ۳ آورده شده است.

دیمتل (ماتریس ارتباطات داخلی)، هم رابطه علی و معلولی بین عوامل را نشان می‌دهد و هم اثرپذیری و اثرگذاری متغیرها را نمایش می‌دهد (حیبی، ایزدیار و سرافرازی، ۱۳۹۳). برای استفاده از تکنیک دیمتل فازی تعداد ۲۲ پرسشنامه دیمتل در اختیار خبرگان قرار گرفت تا از قضاوت آنان در تعیین روابط عوامل و ساختاردهی نظام‌مند با بکارگیری اصول نظریه گرافها بهره‌مند و ساختار سلسله مراتبی از عوامل موجود در سیستم همراه با روابط تأثیر و تأثر متقابل به گونه‌ای که اثر روابط مذکور را به صورت امتیاز عددی معین می‌کند استخراج گردد (خاتمی‌فیروزآبادی و دیگران، ۱۳۹۸). بنابراین سؤال سوم پژوهش به صورت زیر ارایه می‌گردد: ۳. نحوه ارتباط درونی و بیرونی بین مؤلفه‌ها در حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی چگونه است؟ شایان ذکر است محاسبات اجرایی گام‌های تکنیک دیمتل فازی در این پژوهش با استفاده از نرم

جدول ۳. ماتریس ارتباط مستقیم معیارها

Index	R&A	P	SV
R&A	(۰,۰,۰/۲۵)	(۰/۳, ۰/۵,۰/۸)	(۰/۴, ۰/۶,۰/۸)
T	(۰/۵, ۰/۸,۰/۹)	(۰/۲, ۰/۵,۰/۷)	(۰/۳, ۰/۶,۰/۸)
DO	(۰/۳, ۰/۶,۰/۸)	(۰/۳, ۰/۵,۰/۷)	(۰/۴, ۰/۷,۰/۸)
.....
P	(۰/۳, ۰/۶,۰/۸)	(۰,۰,۰/۲۵)	(۰/۴, ۰/۶,۰/۸)
SV	(۰/۴, ۰/۶,۰/۸)	(۰/۴, ۰/۶,۰/۸)	(۰,۰,۰/۲۵)

۵-۳-۳- محاسبه ماتریس ارتباط کامل

در این گام ماتریس ارتباطات کامل را تشکیل می‌دهیم برای محاسبه ماتریس ارتباط کامل ابتدا ماتریس همانی $I_{15 \times 15}$ تشکیل می‌شود. سپس ماتریس همانی را منهای ماتریس نرمال کرده و ماتریس حاصل را معکوس می‌کنیم. در نهایت ماتریس نرمال را در ماتریس معکوس ضرب می‌کنیم که نتایج در جدول ۵ آورده شده است.

۵-۳-۲- نرمال‌سازی ماتریس ارتباط مستقیم

در این گام ماتریس ارتباط مستقیم جدول ۳ را نرمال می‌کنیم. جهت نرمال‌سازی باید ماکزیمم مجموع سطری حدهای بالای ماتریس ارتباطات مستقیم را بدست آورد که در این بخش برابر با عدد ۱۲/۵۵۷ است. سپس تمامی اعداد ماتریس ارتباطات مستقیم را بر عدد ۱۲/۵۵۷ تقسیم می‌کنیم. نتایج در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴. ماتریس نرمال شده ارتباط مستقیم معیارها

Index	R&A	--	P	SV
R&A	(۰/۲, ۰/۰,۰/۲)	--	(۰/۸, ۰/۰,۰۴/۰۶)	(۰/۸, ۰/۰,۰۵/۰۷)
T	(۰/۹, ۰/۰,۰۶/۰۷)	--	(۰/۷, ۰/۰,۰۴/۰۶)	(۰/۸, ۰/۰,۰۴/۰۶)
.....
P	(۰/۸, ۰/۰,۰۵/۰۶)	--	(۰/۲, ۰/۰,۰/۲)	(۰/۸, ۰/۰,۰۵/۰۶)
SV	(۰/۸, ۰/۰,۰۵/۰۷)	--	(۰/۸, ۰/۰,۰۵/۰۷)	(۰/۲, ۰/۰,۰/۰۲)

جدول ۵. ماتریس ارتباطات کامل

	R&A	P	SV
R&A	(۰/۰۳ ، ۰/۱،۱/۵)	(۰/۰۵ ، ۰/۱،۱/۵)	(۰/۰۶ ، ۰/۱،۱/۵)
T	(۰/۰۷ ، ۰/۱،۱/۵)	(۰/۰۴ ، ۰/۱،۱/۵)	(۰/۰۵ ، ۰/۱،۱/۵)
....
P	(۰/۰۵ ، ۰/۱،۱/۵)	(۰/۰۲ ، ۰/۱،۱/۴)	(۰/۰۵ ، ۰/۱،۱/۵)
SV	(۰/۰۶ ، ۰/۱،۱/۶)	...	(۰/۰۵ ، ۰/۱،۱/۵)	(۰/۰۲ ، ۰/۱،۱/۵)

۵-۳-۴- محاسبه شدت و جهت تأثیر

$\bar{D}_i - \bar{R}_i$ را برای مؤلفه‌ها به دست می‌آوریم و سپس با استفاده از فرمول زیر فازی‌زدایی می‌کنیم:

$$\text{defuzzy} = \frac{(u - l) + [m - l]}{3} + l$$

در این گام جمع سطر (D) و جمع ستون (R) ماتریس ارتباطات کامل یعنی جدول ۷ را بدست می‌آوریم و سپس مقدار $D+R$ (عاملی بیشتر باشد، آن عامل تعامل بیشتری با سایر عوامل سیستم دارد) و $D-R$ (نشان‌دهنده قدرت تأثیرگذاری هر عامل) را محاسبه می‌کنیم. در این فاز جهت دیفازی کردن مقادیر از رابطه (۱) استفاده شده است. در ادامه قسمتی از نتایج در جدول ۶ آورده شده است.

در مرحله بعدی میزان اهمیت مؤلفه‌ها ($\bar{D}_i + \bar{R}_i$) و رابطه بین مؤلفه‌ها ($\bar{D}_i - \bar{R}_i$) مشخص می‌شود. اگر $\bar{D}_i - \bar{R}_i > 0$ باشد معیار مربوطه اثرگذار و اگر $\bar{D}_i - \bar{R}_i < 0$ باشد معیار مربوطه اثرپذیر است:

۱. $ri + dj$: شدت اثرگذاری و اثرپذیری (به عبارت دیگر هرچه مقدار $ri + dj$ ، عاملی بیشتر باشد، آن عامل تعامل بیشتری با سایر عوامل سیستم دارد).

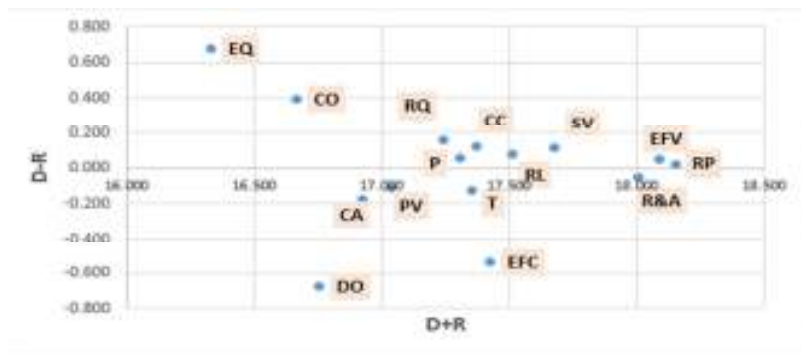
۲. $ri - dj$: جهت تأثیرگذاری و تأثیرپذیری (بدین صورت که اگر $ri - dj > 0$ باشد معیار مربوطه اثرگذار و اگر $ri - dj < 0$ باشد معیار مربوطه اثرپذیر است). با توجه به مقادیر محاسبه شده در فوق، مقدار شاخص $ri + dj$ و

جدول ۶. مقادیر جمع سطر (D) و جمع ستون (R) مؤلفه‌ها

	Di	Ri	(Di) ^{defuzzy}	(Ri) ^{defuzzy}	Di+Ri	Di-Ri
R&A	(۰/۸۷ ، ۲/۲۳،۶۷/۴۱)	(۰/۸۹ ، ۲/۶۸،۲۳/۵۰)	۸/۹۷۶	۹/۰۲۹	۱۸/۰۰۵	-۰/۰۵۲
T	(۰/۸۷ ، ۲/۲۲،۴۷/۵۹)	(۰/۸۲ ، ۲/۵۵،۲۲/۸۴)	۸/۶۱۵	۸/۷۳۹	۱۷/۳۵۵	-۰/۱۲۴
....
RP	(۰/۸۹ ، ۲/۲۳،۶۸۷/۶۸۲)	(۰/۸۶ ، ۲/۶۲۳،۲۳/۶۹۵)	۹/۰۸۷	۹/۰۶۴	۱۸/۱۵۰	-۰/۰۲۳
P	(۰/۷۸۵ ، ۲/۴۸۳،۲۲/۷۳)	(۰/۷۶۵ ، ۲/۴۳،۲۲/۶۷۷)	۸/۶۸۰	۸/۶۲۳	۱۷/۳۰۴	۰/۰۵۷
SV	(۰/۸۴ ، ۲/۵۹۳،۲۳/۲۴۹)	(۰/۸۰۲ ، ۲/۵۰۷،۲۳/۰۳۳)	۸/۸۹۶	۸/۷۸۱	۱۷/۶۷۷	۰/۱۱۶

محور افقی هستند جنبه علت و معیارهایی که در پایین محور افقی هستند جنبه معلول دارند. همچنین، از عوامل شناسایی شده نهایی، بیشترین تجمع در نیمه سمت راست نمودار است و این امر نیز، نشان از اهمیت نقش این مؤلفه‌ها در حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی است. جدول ۷ در ادامه رابطه بین مؤلفه‌ها از جهت تأثیرگذاری، تأثیرپذیری، علی- معلولی و تعاملی نشان می‌دهد.

معیاری که دارای بیشترین مقدار D است تأثیرگذارترین عامل به حساب و معیاری که دارای بیشترین مقدار R است تأثیرپذیرترین عامل محسوب می‌گردد. همچنین عواملی که دارای بیشترین مقدار $D+R$ است بیشترین ارتباط و تعامل را با دیگر عوامل سیستم را دارد و به طور کلی اگر $D-R$ مثبت باشد، متغیر یک متغیر علت محسوب و اگر منفی باشد معلول محسوب می‌شود. در شماره شکل ۲، معیارهایی که در بالای

شکل ۲. نمودار علی و معلولی مؤلفه‌ها

جدول ۷. رابطه بین مؤلفه‌ها از جهت علی - معلولی و تعاملی

نوع	علت و معلول	مؤلفه‌ها	D+R پرتعامل	مؤلفه‌ها	R تأثیرپذیری	مؤلفه‌ها	D تأثیرگذاری	مؤلفه
علت	۰/۰۲۳	RP	۱۸/۱۵۰	RP	۹/۰۶۴	RP	۹/۰۸۷	RP
	۰/۰۵۱	EFV	۱۸/۰۹۱	EFV	۹/۰۲۹	R&A	۹/۰۷۱	EFV
	۰/۰۵۷	P	۱۸/۰۰۵	R&A	۹/۰۲۰	EFV	۸/۹۷۶	R&A
	۰/۰۷۸	RL	۱۷/۶۷۷	SV	۸/۹۸۳	EFC	۸/۸۹۶	SV
	۰/۱۱۶	SV	۱۷/۴۲۶	EFC	۸/۷۸۱	SV	۸/۷۹۵	RL
	۰/۱۲۱	CC	۱۷/۵۱۲	RL	۸/۷۳۹	T	۸/۷۴۶	CC
	۰/۱۵۸	RQ	۱۷/۳۷۰	CC	۸/۷۱۷	RL	۸/۷۰۱	RQ
	۰/۳۹۷	CO	۱۷/۳۵۵	T	۸/۷۱۶	DO	۸/۶۸۰	P
	۰/۶۷۷	EQ	۱۷/۳۰۴	P	۸/۶۲۵	CC	۸/۶۱۵	T
	۰/۳۹۷	CO	۱۷/۳۵۵	T	۸/۷۱۶	DO	۸/۶۸۰	P
معلول	-۰/۰۵۲	R&A	۱۷/۲۴۴	RQ	۸/۶۲۳	P	۸/۵۳۲	CO
	-۰/۱۱۲	PV	۱۷/۰۳۷	PV	۸/۵۷۵	PV	۸/۵۰۵	EQ
	-۰/۱۲۴	T	۱۶/۹۲۷	CA	۸/۵۵۰	CA	۸/۴۶۲	PV
	-۰/۱۷۳	CA	۱۶/۷۵۶	DO	۸/۵۴۳	RQ	۸/۴۴۳	EFC
	-۰/۵۴۰	EFC	۱۶/۶۶۷	CO	۸/۱۳۵	CO	۸/۳۷۷	CA
	-۰/۶۷۵	DO	۱۶/۳۳۲	EQ	۷/۸۲۸	EQ	۸/۰۴۰	DO

۵-۳-۴- ترسیم نقشه روابط شبکه

رابطه علی^۱، در نظر گرفته نمی‌شود. لذا در این گام برای ترسیم روابط قابل اعتنا، ماتریس فازی ارتباطات کل را دیفازی می‌کنیم و سپس حد آستانه (میانگین حسابی درایه‌ها) را مشخص می‌نماییم و هر کدام از اعداد از حد آستانه بیشتر بود نشان از ارتباط معنادار بین معیار سطر i و ستون j آن سلول دارد. مقدار آستانه بر این بخش برابر با ۰/۵۷۷ می‌باشد بنابراین درایه‌هایی که از عدد ۰/۵۷۷ بیشتر هستند نشان از ارتباط معنادار دارند. جدول ۸ نقشه روابط شبکه را نشان می‌دهد.

جهت تعیین نقشه روابط شبکه، باید ارزش آستانه^۲ محاسبه شود. با این روش می‌توان از روابط جزئی صرف‌نظر کرده و شبکه روابط قابل اعتنا را ترسیم کرد. تنها روابطی که مقادیر آنها در ماتریس ارتباط کامل از مقدار آستانه بزرگ‌تر باشد در نقشه روابط شبکه نمایش داده خواهد شد. برای محاسبه مقدار آستانه روابط، کافی است میانگین مقادیر دیفازی شده ماتریس ارتباط کامل به دست آید. بعد از آنکه شدت آستانه تعیین شد، تمامی مقادیری که کوچکتر از آستانه باشد صفر شده یعنی آن

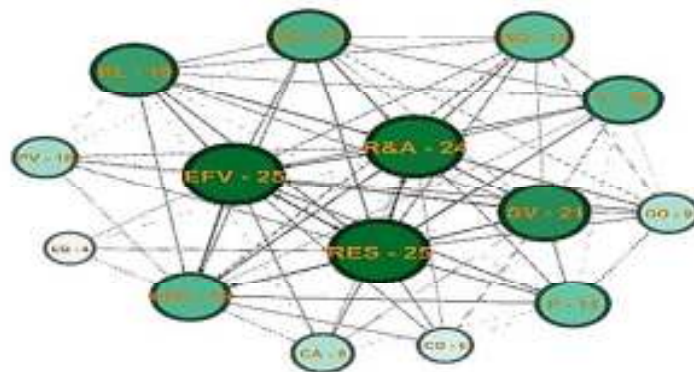
جدول ۸ نقشه روابط شبکه

Index	R&A	T	DO	CA	EFV	PV	RL	RQ	CC	EQ	EFC	CO	RP	P	SV
R&A	۰	۰/۶۱۳	۰/۶۰۷	۰/۵۹۱	۰/۶۲۷	۰/۵۹۷	۰/۶۱۳	۰/۵۹۳	۰/۶۰۳	۰	۰/۶۲۱	۰	۰/۶۳۳	۰/۵۹۳	۰/۶۰۹
T	۰/۶۱	۰	۰/۵۷۹	۰	۰/۶	۰	۰/۵۸۹	۰	۰/۵۸۶	۰	۰/۵۹۲	۰	۰/۶۰۳	۰	۰/۵۸۲
DO	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
CA	۰	۰	۰	۰	۰/۵۸۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۵۸۵	۰	۰/۵۹۱	۰	۰
EFV	۰/۶۳۴	۰/۶۱۶	۰/۶۱۳	۰/۶۰۲	۰	۰/۵۹۸	۰/۶۰۸	۰/۶	۰/۶۰۴	۰	۰/۶۳۴	۰	۰/۶۳۸	۰/۶۰۶	۰/۶۱۸
PV	۰/۵۹۳	۰	۰	۰	۰/۵۹۱	۰	۰	۰	۰	۰/۵۸۸	۰	۰/۵۹۲	۰	۰	
RL	۰/۶۲۱	۰/۶۹۴	۰/۵۹۴	۰/۵۷۸	۰/۶۱۴	۰/۵۸۲	۰	۰/۵۸۸	۰/۵۹۱	۰	۰/۶۰۳	۰	۰/۶۱۱	۰/۵۷۸	۰/۵۹۱
RQ	۰/۶۱۳	۰/۵۹۷	۰/۵۸۹	۰	۰/۵۹۸	۰	۰/۶	۰	۰/۵۸۵	۰	۰/۵۹۹	۰	۰/۶۰۳	۰	۰/۵۸۹
CC	۰/۶۱۷	۰/۶۰۲	۰/۵۸۶	۰	۰/۶۰۱	۰/۵۸۴	۰/۵۹۸	۰/۵۸۵	۰	۰/۶۰۴	۰	۰/۶۱۴	۰	۰/۵۸۸	
EQ	۰/۵۸۴	۰	۰	۰	۰/۵۹۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۵۸۶	۰	۰/۵۹۷	۰	۰
EFC	۰/۵۸۹	۰	۰	۰	۰/۵۹۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۵۹۵	۰	۰
CO	۰/۵۸۷	۰	۰	۰	۰/۵۹۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۵۹۵	۰	۰/۶۰۲	۰/۵۸۲	۰/۵۸۶
RP	۰/۶۴۲	۰/۶۱۶	۰/۶۱۴	۰/۶۰۲	۰/۶۳۸	۰/۶	۰/۶۱۱	۰/۵۹۸	۰/۶۰۲	۰	۰/۶۳۶	۰	۰	۰/۶۰۸	۰/۶۱۷
P	۰/۶۰۲	۰/۵۷۹	۰/۵۸۸	۰/۵۸	۰/۶۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۶۱	۰	۰/۶۱	۰	۰/۵۹
SV	۰/۶۱۹	۰/۵۹۲	۰/۶۰۳	۰/۵۸۵	۰/۶۲۵	۰/۵۸۹	۰/۵۹۹	۰/۵۸۷	۰/۵۹۴	۰	۰/۶۲۴	۰	۰/۶۲۲	۰/۵۹۶	۰

مؤلفه‌های حکمرانی خوب در بنادر و دریانوردی است. سایر مؤلفه‌ها به ترتیب درجه اهمیت به ترتیب حاکمیت قانون (RL)، کنترل فساد (CC)، شفافیت (T)، کارایی (EFC)، کیفیت تنظیم‌گری (RQ)، مشارکت (P)، ارتقاء ارزش‌ها (PV)، ظرفیت‌سازی (CA)، نتیجه‌گرایی (DO)، اجماع‌محوری (CO)، تساوی حقوق و برابری (EQ) است (اندازه دایره و رنگ آن‌ها نشان‌دهنده درجه مرکزیت و اهمیت آن‌ها در حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی است).

در شکل ۳ گراف عوامل مؤثر بر حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی بر مبنای نقشه روابط شبکه که شامل روابط قابل اعتنا و روابطی است که مقادیر آنها در ماتریس ارتباط کامل از مقدار آستانه بزرگتر باشد با استفاده از نرم افزار Gefi ترسیم شده است.

همان طور که مشاهده می‌گردد مسئولیت‌پذیری (RP)، اثربخشی نقش‌ها و وظایف (EFV)، پاسخگویی و حساب پس‌دهی (R&A)، دیدگاه استراتژیک (SV) دارای بالاترین درجه مرکزیت بوده و نمایانگر اهمیت مؤلفه‌های فوق در میان

شکل ۳. گراف عوامل مؤثر بر حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی

۶- نتیجه گیری

یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت مؤلفه مسئولیت‌پذیری (RP) دارای بیشترین تأثیرگذاری، تأثیرپذیری و بیشترین تعامل و ارتباط در بین سایر مؤلفه‌های حکمرانی خوب هستند و این امر نشان‌دهنده اهمیت این مؤلفه در استقرار حکمرانی خوب در سازمان بنادر و دریانوردی است. در پایان همان‌طور که قبلاً بیان شد در خصوص قدرت تأثیرگذاری هر مؤلفه در صورتی که مثبت باشد، متغیر یک متغیر علت و اگر منفی باشد، معلول محسوب می‌شود که در این پژوهش برای حکمرانی خوب مؤلفه‌های «تساوی حقوق و برابری، اجماع‌محوری، کیفیت تنظیم‌گری، کنترل فساد، دیدگاه استراتژیک، حاکمیت‌قانون، مشارکت، اثربخشی نقش‌ها و وظایف، مسئولیت‌پذیری» دارای رابطه علی با مؤلفه‌های «پاسخگویی و حساب‌پس‌دهی، ارتقاء ارزشها، شفافیت، ظرفیت‌سازی، کارایی و نتیجه‌گرایی» که به عنوان معلول شناسایی شده‌اند هستند.

۷- پی‌نوشت‌ها

1. Organizational Society
2. Rule of law) RL)
3. Responsibility (RP)
4. Transparency (T)
5. Participation (P)
6. Effectiveness (EFV)
7. Efficiency (EFC)
8. Responsiveness & Accountability (R&A)
9. Strategic vision (sv)
10. Equal Rights and Equity (EQ)
11. Consensus Orientation (CO)
12. Promoting Values (PV)
13. Defining Outcomes (DO)
14. Control of Corruption (CC)
15. Capability (CA)
16. Regulatory Quality (RQ)
17. Decision Making Trial and Evaluation (Dematel)
18. Fonetla
19. Gabus
20. Thershold
21. Casual Diagram

۸- سپاسگزاری

مقاله حاضر مستخرج از رساله دکتری بوده و با حمایت علمی و مادی سازمان بنادر و دریانوردی به استناد دستورالعمل حمایت از پایان‌نامه‌ها و فعالیت‌های پژوهشی دانشجویی به انجام رسیده است.

این پژوهش به بررسی حکمرانی خوب در سطح واحد تحلیل سازمان در یکی از سازمان‌های فعال در بخش حمل و نقل پرداخته و به دنبال شناسایی و تحلیل مؤلفه‌های مؤثر بر حکمرانی خوب با بررسی مطالعات گذشته و پالایش مؤلفه‌ها با مراجعه به نظرات خبرگان در این حوزه با بکارگیری روش دلفی فازی و سپس تحلیل روابط بین مؤلفه‌ها با استفاده از تکنیک دیمتل فازی می‌پردازد.

بر اساس یافته‌های پژوهش در خصوص شدت اثرگذاری و اثرپذیری مؤلفه‌ها در حکمرانی خوب مؤلفه مسئولیت‌پذیری (RP) بیشترین اثرگذاری را داشته و در واقع، این نتیجه بیانگر این موضوع است که همه کارکنان در سازمان در خدمت ذینفعان هستند و در قبال وظایف محوله مسئول هستند و این امر نیازمند تعامل مؤثر با ذینفعان سازمانی به همراه اتخاذ رویکرد فعال و برنامه‌ریزی شده برای ارائه خدمات با کیفیت دارد. از سوی دیگر مؤلفه نتیجه‌گرایی (DO) دارای کمترین میزان اثرگذاری بوده و با توجه به اینکه مؤلفه نتیجه‌گرایی به معنای ارائه خدمات با کیفیت و تدارک‌ساز و کارهای مناسب جهت دریافت بازخورد در مورد کیفیت خدمات ارائه شده می‌باشد، می‌تواند بیانگر این مطلب باشد در خصوص کیفیت خدمات ارائه شده ساز و کار جامع و کاملی در خصوص دریافت بازخورد از ذینفعان دریافت بازخورد در مورد کیفیت خدمات ارائه شده در این زمینه وجود ندارد اگرچه سامانه‌های الکترونیکی در این خصوص طراحی و به کار گرفته شده است اما جمع‌بندی کاملی در خصوص دریافت بازخورد به طور مؤثری وجود ندارد. مؤلفه‌های بعدی به ترتیب اثرگذاری شامل «اثربخشی نقش‌ها و وظایف، پاسخگویی و حساب‌پس‌دهی، دیدگاه استراتژیک، حاکمیت‌قانون، کنترل فساد، کیفیت تنظیم‌گری، مشارکت، شفافیت، اجماع‌محوری، تساوی حقوق و برابری، ارتقاء ارزش‌ها، کارایی، ظرفیت‌سازی و نتیجه‌گرایی» هستند. در خصوص شدت اثرپذیری مجدداً مؤلفه «مسئولیت‌پذیری» دارای بیشترین اثرپذیری از سایر مؤلفه‌های حکمرانی خوب در این پژوهش است. در خصوص تعامل‌پذیری، مؤلفه‌های «مسئولیت‌پذیری، اثربخشی نقش‌ها و وظایف، پاسخگویی و حساب‌پس‌دهی، دیدگاه استراتژیک، کارایی، حاکمیت‌قانون، کنترل فساد، شفافیت، مشارکت، کیفیت تنظیم‌گری، ارتقاء ارزش‌ها، ظرفیت‌سازی، نتیجه‌گرایی، اجماع‌محوری، تساوی حقوق و برابری» بیشترین تعامل را با سایر مؤلفه‌ها در حکمرانی خوب دارند. بنابراین، بر اساس

۹- مراجع

- وحد شوشتر، سال سیزدهم، شماره دوم، پیاپی (۴۵)، ص: ۱۲۳-۱۵۴.
- رحمانی، ع. وزیری نژاد، ر. احمدی نیا، ح. و رضائیان، م. (۱۳۹۹)، "مبانی روش شناختی و کاربردهای روش دلفی: یک مرور روایی"، مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، دوره ۱۹، ص: ۵۱۵-۵۳۸.
- زرقانی، ه. و احمدی، ا. (۱۳۹۸)، "حکمرانی خوب در دولت‌های محلی: تمرکززدایی، فصلنامه دولت پژوهی، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، سال پنجم، شماره ۹۱، پائیز، ص: ۱۰۷-۱۳۸.
- سرایبی، خ. (۱۳۸۵)، "الحاق ایران به سازمان جهانی تجارت و تأثیرات آن بر بنادر کشور"، چهاردهمین همایش ارگان‌های دریایی چهاردهمین همایش ارگان‌های دریایی کشور، اردیبهشت، محمودآباد، ص: ۱-۲۳.
- سلیمی، ج. و مکنون، ر. (۱۳۹۷)، "فرا تحلیل کیفی پژوهش‌های علمی ناظر بر مسئله حکمرانی در ایران"، مدیریت دولتی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، دوره ۱۰، شماره ۱، ص: ۳۰-۱.
- صحرايي، ع. و محمودی نیا، ا. (۱۳۹۷)، "الگوی حکمرانی خوب: چارچوبی برای تحلیل اقتصاد سیاسی دولت هاشمی رفسنجان (۱۳۷۸-۱۳۷۶)"، فصلنامه مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، دوره ۸، شماره ۲۸، ص: ۲۰۷-۲۲۸.
- صمدی میارکلائی، ح. صمدی میارکلائی، ح. و بسطامی، م. (۱۳۹۶)، "بکارگیری روش دلفی فازی و فرایند تحلیل سلسله مراتب گروهی فازی در شناسایی و رتبه‌بندی شاخص‌های مؤثر بر توسعه کارآفرینی"، فصلنامه نوآوری و ارزش آفرینی، سال ششم، شماره ۱۱، ص: ۶۱-۷۴.
- عرب یارمحمدی، ج. و اسماعیلی خوشمردان، ع. (۱۳۹۹)، "شاخص‌های حکمرانی خوب و ارزیابی وضعیت ایران"، پژوهشکده امور اقتصاد و دارایی، وزارت امور اقتصاد و دارایی، ناظر علمی یکتا اشرفی، شناسه گزارش: ۹۹۰۱۰۲۰۰۸۳.
- فرناز روزبان، ع. فرهنگی، ع. دامغانیان، ح. و رستگار، ع. (۱۳۹۷)، "استخراج مدل مدیریت ارتباطات سازمانی در بستر شبکه‌های اجتماعی مجازی"، فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، سال پانزدهم، شماره ۵۴، بهار، ص: ۱۰۳-۱۲۶.
- فعلی نیا، ا. و کیا کجوری، د. (۱۳۹۸)، "طراحی و تبیین الگوی اثربخش تصویرپردازی سازمانی در صنعت گردشگری ایران"، -آرایی، و. قاسمی، ا. و معینی فر، ی. (۱۳۹۶)، "توصیه‌های سیاستی موانع تحقق‌پذیری حکمرانی خوب در اداره امور عمومی (مطالعه موردی: فرمانداری و شهرداری شهرستان مینودشت)"، فصلنامه مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، دوره ۷، شماره ۲۵، ص: ۱۱۳-۱۳۳.
- امامی، م. و شاکری، ح. (۱۳۹۴)، "حکمرانی خوب و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران"، پژوهشنامه حقوق تطبیقی، سال اول، شماره ۲، پاییز و زمستان، ص: ۷۵-۲۷.
- امیری، ا. رزقی رستمی، ع. گلرد، پ. و صالحی صدقیانی، ج. (۱۳۹۹)، "ارایه الگویی برای حکمرانی خوب در بخش دفاعی جمهوری اسلامی ایران و ضرورت به کارگیری آن"، فصلنامه علمی مدیریت منابع در نیروی انتظامی، سال هشتم، شماره ۲، تابستان، ص: ۱۸۱-۲۱۴.
- باورصاد، پ. جمشیدی، ص. و جمشیدی، ز. (۱۳۹۵)، "کاربرد دیمتال فازی در شناسایی و تحلیل روابط بین عوامل مؤثر بر خصوصی سازی بنادر ایران"، فصلنامه اقیانوس شناسی، سال هفتم، شماره ۲۵، ص: ۲۳-۳۱.
- تسلیمی، م. راعی، ر. فرزین‌وش، ا. و برقی، م. (۱۳۹۴)، "طراحی و تبیین مدل شایستگی‌های مدیران پروژه‌های ملی کشور با تمرکز بر ریسک"، مدیریت دولتی، دوره ۵، شماره ۴، ص: ۵۷-۷۸.
- حیبی، آ. ایزدیار، ص. و سرافرازی، ا. (۱۳۹۳)، "تصمیم‌گیری چند معیاره فازی"، رشت، انتشارات کتیبه گیل.
- حشمت‌زاده، م. طالبی، م. و حاجی‌یوسفی، ا. (۱۳۹۶)، "بررسی موانع تحقق حکمرانی خوب در فرهنگ سیاسی ایران"، جستارهای سیاسی معاصر، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال هشتم، شماره اول، ص: ۱-۲۴.
- حمزه‌یی، م. برادران، م. و هاتفی، ف. (۱۳۹۲)، "حکمرانی خوب در شهرداری مشهد"، پنجمین کنفرانس برنامه‌ریزی مدیریت شهری، مشهد، شهرداری مشهد، ۴ و ۵ اردیبهشت، ص: ۱-۱۲.
- خاتمی فیروزآبادی، م. عباسی آذر، ع. تقوا، م. و فیضی، ک. (۱۳۹۸)، "مدل ارزش‌گذاری خدمات الکترونیکی نهادهای عمومی (مطالعه موردی شهرداری تهران)"، فصلنامه علمی مطالعات مدیریت صنعتی، سال ۱۷، شماره ۵۵، ص: ۱-۳۳.
- دوله، ف. سیف‌اللهی، س. و زنجانی، ح. (۱۳۹۸)، "مطالعه زمینه‌ها و موانع شکل‌گیری حکمرانی خوب در ایران معاصر"، فصلنامه علمی- پژوهشی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی

- CEC (Commission of the European Communities)., (2001), "European Governance", A White Paper, Brussels, p.8-10.
- CIPFA & OPM (The Chartered Institute of Public Finance and Accountancy and Office for Public Management)., (2004), "The Good Governance Standard for Public Services", The Independent Commission on Good Governance in Public Services, London, pp.1-38.
- Debrie, J., (2011), "Different tiers of government in port governance: some general remarks on the institutional geography of ports in Europe and Canada", 12th World Conference On Transport Research, Jul 2010, Lisbonne, Portugal, pp.1-16.
- Elahi, K. Q., (2005), "Economic Inequality and Paretian Welfare Economics: Some Insinuating Questions", BRAC University Dhaka, Bangladesh, FSSE 35, Forum for Social Economics, Vol. 35, Issue 1, pp.19-36.
- González, L. F., Sánchez, R. J., & Garcia, A., (2016), "The adaptation process in port governance: the case of the Latin countries in South America and Europe, Journal of Shipping and Trade, 1(14), pp.1-20.
- Graham, J., Amos, B., & Tim, P., (2003), "Principles for Good Governance in the 21 Century", The Institute on Governance (IOG), Policy Brief No. 15, Institute on Governance, Ottawa, Canada, Retrieved from: www.io g.ca.
- Guzal-Dec, Danuta., Zbucki, L., and Kuś, A., (2020), "Good governance in strategic planning of local development in rural and urban-rural gminas of the eastern peripheral voivodeships of Poland", Bulletin Of Geography, Socio-Economic Series, No.49, pp.101-112.
- Huther, J., & Shah, A., (2000), "Anti-Corruption Policies and Programs: A Framework for Evaluation", Policy Reserch Working Papers, December, pp.1-17. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=632571>.
- IIAG, (The Ibrahim Index of African Governance of Mo Ibrahim Foundation)., (2019), AGENDAS 2063 & 2030, IS AFRICA ON TRACK? Index Report.
- Jindal, N., (2014), "Good Governance: Needs and Challenges. International Journal of Scientific & Engineering Research", Vol. 5, Issue 5, May, Jaypee University of Information Technology, pp.113-116.
- مجله برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، دوره ۸، شماره ۲۹، ص.۲۱۵-۲۳۲.
- گلشنی، ع. و قائدی، م.، (۱۳۹۲)، "روش فازی در پژوهش، پلی ما بین روش‌های کمی و کیفی پژوهش"، روش‌ها و مدل‌های روانشناختی، سال چهارم، شماره ۱۴، ص.۶۵-۴۵.
- گل‌وردی، م. زارعی‌متین، ح. و جندقی، غ.، (۱۳۹۵)، "شناسایی عوامل مؤثر در بروز رفتار جانشین‌پروری: رویکردی کیفی"، فصلنامه پژوهش‌های منابع انسانی، دوره ۸، شماره ۲، شماره پیاپی ۲۴، تابستان، ص.۱۸۳-۲۰۸.
- مقیم، م. و اعلائی‌اردکانی، م.، (۱۳۹۰)، "سنجش شاخص‌های حکمرانی خوب و نقش دولت الکترونیک در ارتقاء آن"، مدیریت فناوری اطلاعات، دوره ۳، شماره ۸، ص.۱۷۱-۱۸۸.
- نقاده، ف.، (۱۳۹۲)، "کاربردهای منطق فازی در یادگیری ماشین"، پروژه دوره کارشناسی، رشته مهندسی فناوری اطلاعات، دانشگاه پیام نور، مرکز اصفهان- واحد کاشان.
- یاراحمدی، م. و الماسی‌فرد، م.، (۱۳۹۶)، "ارزیابی وضعیت حکمرانی خوب در سازمان‌های دولتی (مطالعه مورد: استان کرمانشاه)"، اولین همایش بین‌المللی برنامه‌ریزی اقتصادی، توسعه پایدار و متوازن منطقه‌ای رویکردها و کاربردها، سنندج، ۱۳ و ۱۴ اردیبهشت، دانشگاه کردستان، ص.۱-۴.
- AfDB (The African Development Bank)., (2008), "Governance Strategic Directions and Action Plan Gap 2008-2012", April, p.15.
- AGR (The Africa Governance Report)., (2019), "Promoting African Union Shared Values", Prepared by The African Peer Review Mechanism (APRM) In Collaboration with the African Governance Architecture (AGA), January.
- Ahluwalia, P., and Miller, T., (2020), "The continuing importance of good governance", Social Identities, Journal for the Study of Race, Nation and Culture, Volume 26, Issue 1, 26(1), pp.1-2.
- AsDB (The Asian Development Bank)., (1995), "Governance: Sound Economic Management", August, pp.3, 4, 8.
- Baha, H., (2016), "Good Governance and Human Development: The case of Afghanistan, Submitted in fulfilment of the partial requirements for the degree: Master of Public Policy and Good Governance", Public Economics, Law and Politics, Address: 29549 BadBevensen, Rathaus Straße 9, Thesis.

- Age of Economic Uncertainty”, pp.268-278. Retrieved from: www.undp.org.
- UNESCAP (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific)., (2009), “What Is Good Governance?”, 1-3, Mr.Yap Kioe Sheng Chief, Poverty Reduction Section UNESCAP, UN Building, Rajdamnern Nok Ave, Bangkok 10200, Thailand.
- UN-HABITAT, (The United Nations Human Settlements Program)., (2006), “The urban governance index: a tool of the quality of urban governance”, Beirut.
- Wani, H. A., & Suwirta, A., (2015), “Changing Dynamics of Good Governance in Africa”, International Journal for Educational Studies, 7(2) February, by Minda Masagi Press Bandung and UMP Purwokerto, Indonesia ISSN 1979-7877, pp.189-202. Website: www.educare-ijes.com.
- WBI (World Bank Institute), (2012), “Governance data web-interactive inventory of datasets and empirical tools”, Washington, Retrieved from: www.worldbank.org/wbi/governance/govdatasets/index.html.
- WGIs (The Worldwide Governance Indicators), (2019), “Report on six broad dimensions of governance for over 200 countries and territories over the period 1996-2019.
- Wilmsmeier, G., & Sanchez R.J., (2017), “Evolution of national port governance and interport competition in Chile”, Research in Transportation Business & Management, 22, pp. 171–183.
- Yeh, T.M., & Huang, Y.L., (2014), “Factors in determining wind farm location: Integrating GQM”, fuzzy DEMATEL and ANP, Renewable Energy, 66, pp.159-169.
- Zhang, Q., Geerlings, H., El Makhloufi, A., & Chen, S., (2018), “who governs and what is governed in port governance: A review study”, Journal of Transport Policy, Vol. 64, May, pp.51–60
- Zhang, Q., Zheng, S., Geerlings, H., & El Makhloufi, A., (2019), “Port governance revisited How to govern and for what purpose?”, Journal of Transport Policy, Vol.77, May, pp.46–57.
- Juiz, C., Guerrero, C., & Lera, I., (2014), “Implementing Good Governance Principles for the Public Sector in Information Technology Governance Frameworks”, Open Journal of Accounting, 3, published Online January, Retrieved from. pp. 9-27. (<http://www.scirp.org/journal/ojacct>).
- Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M., (2010), “The Worldwide Governance Indicators Methodology and Analytical Issues”, The World Bank Development Research Group Macroeconomics and Growth Team, Policy Research Working Paper, pp.1-31.
- Keping, Y., (2018), “Governance and Good Governance: A New Framework for Political Analysis”, Fudan Journal of the Humanities and Social Sciences, Vol. 11, pp.1-8.
- Mira, R., & Hammadache, A., (2018), “Good Governance and Economic Growth: A Contribution to the Institutional Debate about State Failure in Middle East and North Africa”, Université Paris 13, CEPN Laboratory, France; IFC, Renmin University, (China). pp.107-120.
- Mokone, T., (2016), “The impact of governance structure on the port performance: a case of Durban Port”, World Maritime University Dissertations, 533, World Maritime University, Malmo, Sweden, pp.1-69.
- Monios, J., (2016), “Port Governance in the UK: Planning without policy”, Transport Research Institute, Edinburgh Napier University Merchiston Campus, Edinburgh, United Kingdom, 22, pp.78-88.
- OECD (Organization for Economic Cooperation and Development)., (2000), Directorate for Public Governance and Territorial Development. Principal Elements of Good Governance, Retrieved from: <https://www.oecd.org>.
- Poniatowicz, M., Dziemianowicz, R., Kargol-Wasiluk, A., (2020), “Good Governance and Institutional Quality of Public Sector: Theoretical and Empirical Implications”, European Research Studies Journal XXIII, Issue 2, pp.529-556.
- Shankar Nag, N., (2018), “Government, Governance and Good Governance”, Indian Journal of Public Administration, Dayal Singh Evening College, University of Delhi, New Delhi, India, 64(1), pp.122–130.
- UNDP (United Nations Development Programme)., (2011), “Towards Human Resilience: Sustaining MDG Progress in an

Analysis and Evaluation of Factors Affecting Good Governance in the Ports and Maritime Organization Using the Fuzzy Dematel Technique

Ahmad Ghafarzadeh, Ph.D., Student, Department of Management, Zanzan Branch, Islamic Azad University, Zanzan, Iran.

Gholamreza Memarzadeh, Associate Professor, Department of Management and Economic, Science and Research Branch Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Naser Hamidi, Associate Professor, Department of Management, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

Nabiollah Mohammadi, Assistant Professor, Department of Management, Zanzan Branch, Islamic Azad University, Zanzan, Iran.

E-mail: gmemar@gmail.com

Received: September 2022- Accepted: February 2023

ABSTRACT

Ports always play a strategic role in the development of a country's domestic and international trade, whether it is developing or developed. Ports as a base of maritime trade have changed a lot in recent decades, but in line with these changes, the Ports and Maritime Organization, as the main custodian of port and maritime policy, must adapt quickly, and this adaptation and the process of change in the next generations of ports of the country should lead to good governance in the management of port affairs. The present study is a descriptive-survey research in terms of applied purpose and based on its nature and method. This study identifies the effective factors on good governance in the Ports and Maritime Organization by comprehensively reviewing the existing literature and then using fuzzy Delphi method to refine the components based on the opinions of experts and then analyzing the relationships between the components of good governance using the fuzzy Dematel technique. Findings show that the component of "Responsibility" has the most impact, influences and most of the interaction and communication with other components is among the other components of good governance.

Keywords: Governance, Good Governance, Fuzzy Delphi, Fuzzy Dematel, Ports & Maritime Organization